

PATENTU VALDES BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA KOMPLEKTĒŠANAS KONCEPCIJA

Rīga
2026

SATURA RĀDĪTĀJS

BIBLIOTĒKAS VISPĀRĪGS RAKSTUROJUMS	2
BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA KOMPLEKTĒŠANAS KONCEPCIJAS UZDEVUMS	3
BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA VISPĀRĪGAIS APRAKSTS	3
BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA KOMPLEKTĒŠANA	3
BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA GLABĀŠANAS TERMIŅI.....	5
BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA VALODU APTVĒRUMS	5
BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA IZVIETOŠANA UN PIEEJAMĪBA.....	5
ELEKTRONISKIE RESURSI BIBLIOTĒKAS KRĀJUMĀ.....	5
BIBLIOTĒKAS POLITIKA ATTIECĪBĀ UZ GRĀMATU DĀVINĀJUMIEM.....	6
BIBLIOTĒKAS KRĀJUMĀ NEKOMPLEKTĒJAMIE IZDEVUMI	6
BIBLIOTĒKAS KRĀJUMĀ REKOMPLEKTĒŠANA	6
BIBLIOTĒKAS KRĀJUMA ATTĪSTĪBA.....	6
KONCEPCIJAS DOKUMENTA DARBĪBAS TERMIŅŠ.....	7

DOKUMENTĀ LIETOTIE SAĪSINĀJUMI UN TO ATŠIFRĒJUMI

ASSD	Attīstības un starptautiskās sadarbības departaments
Bibliotēka	Patentu valdes bibliotēka
EPO	Eiropas Patentu iestāde
IFLA	Starptautiskā bibliotēku asociāciju un institūciju federācija
Ī	intelektuālais īpašums
Koncepcija	Krājuma komplektēšanas koncepcija
MK	Ministru kabinets
PATLIB	EPO koordinētais Eiropas patentu informācijas centru tīkls
PV	Patentu valde
WIPO	Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācija

I. Bibliotēkas vispārīgs raksturojums

1. Bibliotēkas pirmsākumi meklējami 1949. gada 31. oktobrī, kad dibināta Patentu tehniskā bibliotēka. 2005. gada 1. janvārī Patentu tehniskā bibliotēka kļuva par PV struktūrvienību, departamentu "Patentu tehniskā bibliotēka". 2018. gada 1. janvārī uz Patentu tehniskās bibliotēkas bāzes darbību uzsāka Intelektuālā īpašuma informācijas centrs, kas 2022. gada 1. augustā tika pārveidots par Attīstības un starptautiskās sadarbības departamentu, un tā sastāvā Bibliotēka.
2. 2003. gada 7. oktobrī Bibliotēka ir reģistrēta Latvijas Republikas Kultūras ministrijas Bibliotēku reģistrā (BLB0059). Bibliotēkas akreditācija ir veikta 2004. gada 14. decembrī (piešķirtais statuss – valsts nozīmes bibliotēka), 2009. gada janvārī (piešķirtais statuss – valsts nozīmes bibliotēka), 2019. gada oktobrī (piešķirtais statuss – vietējas nozīmes bibliotēka), un 2024. gada oktobrī – (piešķirtais statuss – vietējas nozīmes bibliotēka).
3. Bibliotēka ir publiski pieejama speciālā bibliotēka, kas veido krājumu intelektuālā un rūpnieciskā īpašuma tiesību jomā.
4. Bibliotēkas darbības mērķis ir:
 - 4.1. nodrošināt lietotāju informacionālās vajadzības ar informāciju intelektuālā īpašuma, it īpaši rūpnieciskā īpašuma tiesību jautājumos;
 - 4.2. veicināt Latvijas sabiedrības izpratni par intelektuālā īpašuma jomu; informatīvi atbalstīt valsts politiku rūpnieciskā īpašuma tiesību aizsardzības jomā saskaņā ar MK 2021. gada 16. februāra rīkojumu Nr. 93 "[Par Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņēm 2021.-2027. gadam](#)", MK 2017. gada 15. septembra rīkojumu Nr. 509 "[Par konceptuālo ziņojumu "Par intelektuālā īpašuma aizsardzības un pārvaldības sistēmu Latvijas Republikā"](#)", PV 2022. gada 27. jūlijā apstiprināto "[Patentu valdes darbības stratēģiju 2022.–2026. gadam](#)".
5. Lai nodrošinātu Bibliotēkas darbības mērķa sasniegšanu, Bibliotēka:
 - 5.1. veido specializētu IĪ informācijas krājumu un nodrošina to pieejamību lietotājiem;
 - 5.2. veic iespieddarbu un citu dokumentu bibliografēšanu, sistematizēšanu, katalogizēšanu un uzskaiti Bibliotēku automatizētajā sistēmā "Alise";
 - 5.2. veido tiešsaistes analītisko bibliogrāfisko datubāzi par IĪ aizsardzību Latvijā un ārzemēs;
 - 5.3. sniedz konsultācijas par krājumu un brīvpieejas patentu, preču zīmju un dizainparaugu datubāzēm;
 - 5.4. līdzdarbojas sabiedrības informēšanā par IĪ (izgudrojumu patentu, preču zīmju, dizainparaugu, autortiesību un blakustiesību, augu šķirņu, ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu, komercnoslēpumu) tiesību aizsardzības jautājumiem.
6. Bibliotēkas lietotāji un mērķauditorija:
 - 6.1. PV darbinieki (patentu, preču zīmju un dizainparaugu eksperti);
 - 6.2. individuālie pieteicēji, izgudrotāji un dizaineri;
 - 6.3. mazie un vidējie uzņēmumi;
 - 6.4. zinātnieki un pētnieki;
 - 6.5. akadēmiskie darbinieki un studenti;
 - 6.6. intelektuālā īpašuma jomas profesionāļi (patentpilnvarnieki, juristi, u.c.);
 - 6.7. skolēni un jaunieši.
7. Bibliotēkas darbību reglamentējošie normatīvie akti un dokumenti:
 - 7.1. MK 2015. gada 15. decembra noteikumi Nr. 720 "Patentu valdes nolikums";

- 7.2. PV 2022. gada 29. marta rīkojums Nr. 1-32/18 "Par Patentu valdes bibliotēkas reorganizāciju";
- 7.3. PV 2025. gada 24. oktobra reglaments Nr. 1-2/11 "Patentu valdes Attīstības un starptautiskās sadarbības departamenta reglaments".

II. Bibliotēkas krājuma komplektēšanas koncepcijas uzdevums

8. Koncepcija apraksta Bibliotēkas krājuma veidošanas principus. Koncepcija noteic turpmāko Bibliotēkas krājuma attīstības politiku un tā ir paredzēta šādiem mērķiem:

- 8.1. noteikt krājuma komplektēšanas prioritātes;
- 8.2. kalpot par pamatu krājuma komplektēšanas stratēģiskai plānošanai;
- 8.3. pamatot krājuma komplektēšanas finansējuma nepieciešamību;
- 8.4. informēt Patentu valdes darbiniekus, Bibliotēkas lietotājus un plašāku sabiedrību par krājuma veidošanas politiku.

III. Bibliotēkas krājuma vispārīgais apraksts

9.. Pašreizējais Bibliotēkas krājuma sastāvs pēc izdevumu veidiem:

- 9.1. grāmatas – 76,5%;
- 9.2. periodiskie izdevumi (papīra formātā) – 23,5%.

10. Krājuma sadalījums pa valodām:

- 10.1. svešvalodās – 73%;
- 10.2. latviešu valodā – 27%.

11. Krājumu iedala trīs daļās:

- 11.1. IĪ informācijas krājums;
- 11.2. WIPO publikācijas, saņemtas WIPO depozitāro bibliotēku projekta ietvaros (2014.-2023. gads);
- 11.3. uzzīņu krājums:
 - 11.3.1 rokasgrāmatas;
 - 11.3.2 vārdnīcas;
 - 11.3.3 bibliogrāfiskie rādītāji;
 - 11.3.4. enciklopēdijas.

IV. Bibliotēkas krājuma komplektēšana

12. Bibliotēkas krājuma komplektēšana tiek veikta, ievērojot MK 2010. gada 30. marta noteikumus Nr. 354 "Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumi", Bibliotēku likumu, citus bibliotēku darbību regulējošus MK noteikumus, kā arī IFLA ieteikumus.

13. Komplektējot krājumu, ņemts vērā IFLA izstrādātais *Conspectus* modelis komplektēšanas dziļuma noteikšanai pēc nozaru satura un pilnīguma. Ņemot vērā vairākus faktoros, kas ietekmē krājuma komplektēšanu (ārējie – IĪ jomas nepietiekošs atspoguļojums nacionālajos avotos, dažādu lietotāju grupu zināšanu līmenis un informacionālās vajadzības, iekšējie – Bibliotēkas telpas krājuma glabāšanai, komplektēšanas budžets), IĪ informācijas krājums tematiski atbilst zinātniskajam jeb pētniecības līmenim, kas nodrošina studijas doktorantūrā un neatkarīgus zinātniskus pētījumus (4. līmenis no 6 *Conspectus* modeļa līmeņiem, ja skaita nulles līmeni, kad nekas netiek komplektēts).

14. Komplektēšanas veidi un avoti:

- 14.1. kārtējā komplektēšana: Latvijas un ārzemju izdevniecības, grāmatu, periodisko izdevumu un elektronisko resursu piegādātāji;
- 14.2. dalība Kultūras informācijas sistēmu centra projektā “Elektroniskās publikācijas Latvijas bibliotēkām”;
- 14.3. dalība WIPO Depozitāro bibliotēku programmā, kas līdz 2023. gadam ieskaitot nodrošināja iespēju saņemt bez maksas visas WIPO publikācijas papīra formātā par intelektuālā un rūpnieciskā īpašuma aizsardzības un izmantošanas jautājumiem. Ar 2024. gadu WIPO jaunākās publikācijas ir pieejamas tikai elektroniskajā formātā šīs organizācijas tīmekļa vietnē;
- 14.4. dalība PATLIB ar EPO finansiālā atbalsta iespējām.

15. Bibliotēkas krājuma saturu un struktūru noteic vairāki faktori:

- 15.1. speciālas un tai pašā laikā publiskas bibliotēkas statuss;
- 15.2. specializācija intelektuālā, it sevišķi rūpnieciskā īpašuma tiesību jomā;
- 15.3. lietotāju mērķgrupas ar dažādiem zināšanu un izpratnes līmeņiem attiecībā uz intelektuālā īpašuma jomu;
- 15.4. salīdzinoši maz avotu par intelektuālā īpašuma tiesībām Latvijā un latviešu valodā;
- 15.5. grāmatu, periodisko izdevumu un datubāzu intelektuālā īpašuma jomā cenas;
- 15.6. periodisko izdevumu II jomā pakāpeniska pāreja uz interneta vidi;
- 15.7. Bibliotēkas mērķauditorija;
- 15.8. budžets krājuma komplektēšanai;
- 15.9. Latvijas dalība Eiropas un starptautiskajās II organizācijās;
- 15.10. II tiesību teritoriālais raksturs;
- 15.11. II tiesību zinātnes attīstības virzieni, starpdisciplinārie pētījumi;
- 15.12. II tiesību likumdošanas attīstība nacionālajā, Eiropas un pasaules līmenī;
- 15.13. II loma inovatīvās ekonomikas attīstības ķēdē;
- 15.14. II tiesību jomas strauja attīstība jauno tehnoloģiju ietekmē (virtuālā realitāte, mākslīgais intelekts, biotehnoloģijas, u.tml.);
- 15.15. II kā uzņēmējdarbības konkurētspējas veicinošs faktors.

16. Izdevumi tiek komplektēti par šādām tēmām jeb krājuma tematiskais aptvērums:

- 16.1. Latvijas izgudrotāji;
- 16.2. izgudrošana, izgudrošanas vēsture, tehniskā jaunrade;
- 16.3. II tiesību attīstības vēsture;
- 16.4. II tiesību veidi: patenti, preču zīmes, ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, dizainparaugi, komercnoslēpumi, autortiesības un blakustiesības;
- 16.5. Latvijas un citu valstu tiesiskais regulējums II jomā;
- 16.6. nacionālās, Eiropas Savienības un starptautiskās II iestādes un organizācijas;
- 16.7. II tiesību reģistrācija un aizsardzība;
- 16.8. Negodīga konkurence, strīdi un tiesu prakse II jomā;
- 16.9. II novērtēšana un komercializācija, tehnoloģiju pārnese;
- 16.10. II un jaunās tehnoloģijas.

17. Krājuma komplektēšanā uzsvars ir uz grāmatu kolekcijas pilnveidošanu un aktualizēšanu. Iestādes komplektēšanas budžeta ietvaros jauni izdevumi tiek iepirkti uzreiz pēc to publicēšanas. Grāmatu kolekcija iekļauj zinātniskas monogrāfijas, rakstu krājumus, mācību grāmatas, rokasgrāmatas u.c. materiālus.

18. Grāmatas tiek komplektētas vienā eksemplārā. Izņēmumi ir zinātniskas monogrāfijas II jomā latviešu valodā.

V. Bibliotēkas krājuma glabāšanas termiņi

19. Grāmatu vidējais glabāšanas termiņš – 20 gadi. Latvijas autoru zinātniskās grāmatas II jomā – visā Bibliotēkas pastāvēšanas laikā. Ja grāmatai ir iznācis jaunākais izdevums, tās iepriekšējie izdevumi tiek norakstīti.

20. Periodisko izdevumu kolekcija iekļauj piecus ārzemju zinātniskos un profesionālos žurnālus II jomā. Sākot ar 2025. gadu, Bibliotēka izmanto iespēju atjaunot šo žurnālu kolekciju, piesakoties EPO finansiālajam atbalstam kā PATLIB dalībniece. No Latvijas periodiskajiem žurnāliem tiek abonēts vadošais izdevums tieslietu jomā “Jurista Vārds”, gan drukātā veidā, gan e-formātā.

21. Ārzemju žurnālu glabāšanas termiņš – 10 gadi. Žurnāls “Jurista Vārds” tiek glabāts 3 gadus (kārtējais gads plus divi iepriekšējie gadi).

VI. Bibliotēkas krājuma valodu aptvērums

22. Ārzemju izdevumus II jomā komplektē angļu valodā, kas ir lietotāju pieprasītākā svešvaloda. Latvijas izdevniecību izdevumus komplektē latviešu valodā.

VII. Bibliotēkas krājuma izvietošana un pieejamība

23. Krājumā esošās grāmatas un periodiskie izdevumi atrodas brīvi pieejamajā telpā. Bibliotēkas lietotājiem ir aprīkota atsevišķa klusā telpa darbam ar datoru un Bibliotēkas krājumā esošajiem iespieddarbiem.

24. Bibliotēka iespieddarbus izsniedz uz mājām saskaņā ar Bibliotēkas lietošanas noteikumiem.

VIII. Elektroniskie resursi Bibliotēkas krājumā

25. Līdz 2022. gadam Bibliotēkas lielāko krājuma daļu veidoja patentu informācijas krājums, gan papīra, gan uz CD/DVD ROM. Pašlaik informācija par Latvijas izgudrojumu patentiem ir pieejama PV publiskajā datubāzē “Patentu un patentu pieteikumu datubāze”. Citu valstu patentu iestāžu patentu informācija uz CD/DVD ROM nesējiem tika izslēgta no krājuma, ņemot vērā šīs informācijas pieejamību valstu publiskajās datubāzēs.

26. PV oficiālais izdevums “Izgudrojumi, preču zīmes un dizainparaugi”, kas iznāk 12 reizes gadā, no 2013. gada ir veidots e-formātā, bet visi iepriekšējie numuri ir digitalizēti un pieejami jebkuram interesentam PV tīmekļa vietnē.

27. Bibliotēka piedāvā lietotājiem izmantot informāciju brīvpieejas patentu, preču zīmju un dizainparaugu datubāzēs un palīdz to apgūšanā. Komerciālās patentu datubāzes netiek abonētas augstu izmaksu un salīdzinoši neliela pieprasījuma dēļ. Līdzīga situācija ir ar pilnu tekstu juridiskās informācijas datubāzēm un juridisko izdevniecību datubāzēm, kur II tiesības aizņem relatīvi nelielu daļu no visa pieejamā informācijas apjoma.

28. Piedaloties programmā “Elektroniskās publikācijas Latvijas bibliotēkām”, Bibliotēka abonē tiešsaistes e-resursus ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas starpniecību: letonika.lv un Lursoft Laikrakstu bibliotēka news.lv.

IX. Bibliotēkas politika attiecībā uz grāmatu dāvinājumiem

29. Bibliotēka pieņem grāmatu dāvinājumus izņēmumu kārtā, ja tie atbilst Bibliotēkas komplektēšanas profilam un ir izdoti latviešu vai angļu valodā pēdējo 5 gadu laikā;
30. Par dāvinājumu pieņemšanu lemj Bibliotēkas Krājuma veidošanas komisija.

X. Bibliotēkas krājumā nekomplektējamie izdevumi

31. Bibliotēka nekomplektē:
- 31.1. drukātus laikrakstus;
 - 31.2. vispārīga rakstura periodiskos izdevumus;
 - 31.3. pelēko literatūru;
 - 31.4. izdevumus, kas neatbilst Bibliotēkas pamatprofilam.

XI. Bibliotēkas krājuma rekomplektēšana

32. Saskaņā ar MK 2010. gada 30. marta noteikumiem Nr. 317 „Nacionālā bibliotēku krājuma noteikumi”, iespieddarbi un citi dokumenti tiek izslēgti no Bibliotēkas krājuma atbilstoši šādiem kritērijiem:
- 32.1. novecojuši pēc satura;
 - 32.2. liekie dubleti;
 - 32.3. Bibliotēkas krājuma profilam neatbilstoši iespieddarbi un citi dokumenti;
 - 32.4. nolietoti iespieddarbi un citi dokumenti, kuri lietošanas procesā kļuvuši turpmākai izmantošanai nederīgi un kurus nav iespējams salabot;
 - 32.5. bojāti stihisku nelaimju dēļ;
 - 32.6. nozaudētie iespieddarbi un citi dokumenti, kuri pazuduši (piemēram, pasta sūtījumu laikā, brīvpieejas apstākļos) un kuru zudumu Bibliotēka ir konstatējusi;
 - 32.7. iespieddarbi un citi dokumenti nav atgūstami Bibliotēkas lietotāja vainas dēļ (piemēram, nozaudēti, Bibliotēkas lietotāja dzīvesvietas maiņas dēļ).
33. Izdevumi, kas vairs neatbilst Bibliotēkas tematiskajam profilam, bet nav zaudējuši aktualitāti, pēc norakstīšanas tiek piedāvāti citām bibliotēkām.

XII. Bibliotēkas krājuma attīstība

34. Regulāri rit darbs ar krājuma rekomplektēšanu, izvērtējot un saglabājot vērtīgāko. Krājuma kvalitāte arī turpmāk tiks uzskatīta par augstāko kritēriju.
35. Lai nodrošinātu krājuma kvalitāti, tiks analizēti lietotāju tematiskie pieprasījumi un organizētas ikgadējas lietotāju aptaujas. Tiks rūpīgi izskatīta iespēja ieviest pakomātu pakalpojumu, ļaujot lasītājiem saņemt pasūtītās grāmatas sev ērtā vietā un laikā, tādējādi veicinot Bibliotēkas pieejamību un ērtumu mūsdienīgā veidā.
36. Bibliotēka aktīvi sekmēs savas pakalpojumu un krājuma atpazīstamību, lai padarītu tos vēl vieglāk pieejamus ikvienam interesentam. Īpaša uzmanība tiks veltīta tam, kā uzlabot Bibliotēkas pakalpojumu pieejamību PV tīmekļvietnē, ar mērķi piesaistīt plašāku un daudzveidīgāku auditoriju.
37. Bibliotēka turpinās pilnveidot specializēto II informācijas krājumu. Plānots paplašināt elektronisko resursu piedāvājumu, iekļaujot e-žurnālus un datubāzes II jomā, izmantojot PATLIB sniegtās iespējas.

XIII. Konceptijas dokumenta darbības termiņš

38. Konceptijas darbības termiņš ir trīs gadi.

Bogdanova 67226956